

اشغال ایران و وعده های دروغین متفقین

۳ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۱۵:۴۰

از سوی دیگر باید به غارتگری های گسترده متفقین در زمان اشغال ایران نیز اشاره کرد. کمی قبل از اشغال ایران به وسیله متفقین ارزش پوند انگلیس برابر ۶۵ ریال بود. در توافقی که میان دولت انگلیس و دولت ایران در چهارده مه ۱۹۴۲ (۱۳۲۱) انجام گرفت این نرخ به طور مصنوعی از طرف دولت ایران به ۱۲۸ تا ۱۳۰ ریال افزایش یافت. یعنی دولت ایران متعهد شد به این نرخ به متفقین ریال بدهد.

ایران اگر چه طی دو جنگ جهانی اول و دوم در همان بدایت امر بی طرفی خود را اعلام داشت اما به دلیل شاخصه های ژئواستراتژیک و ژئوپلیتیک طی این دو جنگ آماج حملات سنگ اشغال ایران و وعده های دروغین متفقین بین دو طرف جنگ قرار گرفت.

طی دو جنگ جهانی و علی الخصوص جنگ جهانی دوم میلیونها ایرانی کشته شدند و بسیاری از زیر ساختهای سیاسی و اقتصادی ایران نابود شد. پس از آغاز جنگ جهانی دوم در ۹ شهریور ۱۳۱۸، ایران بی طرفی خود را اعلام کرد، اما به دلیل گستردگی مرزها نیروهای شوروی از شمال و شرق و نیروهای بریتانیایی از جنوب و غرب، از زمین و هوا به ایران حمله کردند و شهرهای سر راه را اشغال کردند و به سمت تهران آمدند. ارتش ایران به سرعت متلاشی و رضاشاه ناچار به استعفا شد. در سوم شهریور ۱۳۲۰ و در خلال جنگ جهانی دوم، متفقین شامل آمریکا، روسیه و انگلیس، بی طرفی کشورمان را در جنگ نقض نموده و ایران را به مدت ۵ سال به اشغال خود درآوردند.

در جریان این تهاجم سنگین شماری از سربازان و مردم عادی کشته و مقادیر معتناهایی از ادوات نظامی (که جزء اموال و داراییهای ایران محسوب می شدند) از بین رفت. همچنین در مدت اشغال ایران، راه آهن، جاده ها، اسکله ها و بنادر کشور و زیرساختهای مهم برای ارسال آذوقه، اسلحه و مهمات به روسیه مورد استفاده آنان قرار گرفت و نقش و اهمیت ایران تا به آنجا بود که در کنفرانس تهران لقب پل پیروزی به ایران دادند. در مقابل، سهم کشورمان از این اشغال جز ویرانی، مشکلات اقتصادی، قحطی، بیماری، زیانهای مالی و معنوی و تحمیل رژیم سرسپرده پهلوی بر ایران نبود. نهایتا با خاتمه جنگ و پیروزی آمریکا، روسیه و انگلیس نه تنها هیچ گونه خسارت یا غرامتی بابت دوران اشغال و بهره گیری از ظرفیتها و زیرساختهای ارتباطی ایران، پرداخت نشد بلکه رژیم سرسپرده پهلوی نیز در کشور تثبیت گردید. البته متفقین در پایان جنگ جهانی دوم متعهد به پرداخت غرامت به ایران شدند اما این کار کاملا نمایشی بود و از ابتدا آنها قصد پرداخت غرامت به ایران را نداشتند. اما پیرامون میزان خسارت هایی که به ایران در طول جنگ جهانی دوم وارد شده است باید در ابتدا در خصوص راه آهن شمال به جنوب تامل کرد. پیش از اجرای این طرح بسیاری از شرکت های خارجی برنامه های مفصلی برای اجرای خط راه آهن به دولت ایران دادند که متضمن منافع کشور ایران

بود. در غالب این طرح ها بحث بر سر ایجاد شبکه ریلی از شرق به غرب بود.

در واقع با توجه به مسئله تمرکز جمعیت در ایران و مشخصات جغرافیایی ایران راه آهن می بایست از ایالت های پر جمعیت عبور می کرد و شبکه ریلی ایران را به اروپا متصل می ساخت تا از این راه بتوان تجارت را گسترش داد. اما به دستور مستقیم انگلستان این راه آهن از جنوب به شمال کشیده شد و هزینه اجرای این طرح سر سام آور نیز از مالیاتی که بر شکر بسته می شد تامین گردید.

از سوی دیگر باید به غارتگری های گسترده متفقین در زمان اشغال ایران نیز اشاره کرد. کمی قبل از اشغال ایران به وسیله متفقین ارزش پوند انگلیس برابر ۶۵ ریال بود. در توافقی که میان دولت انگلیس و دولت ایران در چهارده مه ۱۹۴۲ (۱۳۲۱) انجام گرفت این نرخ به طور مصنوعی از طرف دولت ایران به ۱۲۸ تا ۱۳۰ ریال افزایش یافت. یعنی دولت ایران متعهد شد به این نرخ به متفقین ریال بدهد.

نرخی که دولت ایران مصنوعاً برای پوند معین کرد دو برابر نرخ واقعی بود. یعنی متفقین با این اقدام عملاً با نصف قیمت واقعی اجناس را از ایرانیان می خریدند. نکته جالب آنجاست که پوند استرلینگی که در معاوضه باریال می بایست از طرف انگلیس به ایران پرداخت می شد به بانک مرکزی ایران تحویل داده نشد. بلکه دولت های ایران و انگلستان توافق کردند که طلب ایران در بانک لندن به حساب ایران واریز گردد. جالبتر آنکه وقتی ایران طلب خود را از انگلیس مطالبه کرد دولت انگلیس مدعی شد که بستانکاری ایران فقط در منطقه استرلینگ خرج شود و دولت ایران نمی تواند با پولی که در انگلیس دارد از کشورهای خارج از منطقه استرلینگ کالا خریداری کند نوع و بهای کالاهایی که ایران اجازه داشت در استرلینگ اکتیاع کند نیز از طرف دولت انگلیس تعیین می شد.

اما آثار و تبعات جنگ جهانی دوم و اشغال ایران ساحت های سیاسی ایران را نیز تحت تاثیر قرار داد و کشور ما را یک بار دیگر زیر سلطه و یوق دیکتاتور برد. و عملاً اشغالگران در برابر حاکمیت مردم قرار گرفتند. طی مدت اشغال ایران وضعیت سیاسی در ایران به شدت بحرانی و بغرنج بود. البته باید به این نکته نیز اشاره داشت که خاندان پهلوی اساساً دست نشانده بریتانیا بوده است. پس از برکناری رضاخان نیز انگلیسی ها بار دیگر با سرکار آوردن محمد رضا شاه به تثبیت ساختار ظالمانه پادشاهی در ایران کمک کردند. در بعد اقتصادی نیز تنها باید اشاره کرد که پس از پایان جنگ جهانی دوم یک فاجعه در ایران رخ داد. نیروهای متفقین ساختار های اقتصادی ایران را در هم شکستند و با غارت و چپاول موجب قحطی در سطح ایران شدند که به کشته شدن ایرانی های بسیاری ختم گردید.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۰۹۲۶/اشغال-ایران-و-عهد-لایران-اشغال>